

Posudek magisterské diplomové práce

Andrea Chudobová:

Občanská společnost v Jizerských horách a biosférická rezervace.

Potenciál nestátních neziskových organizací v Jizerských horách pro biosférickou rezervaci.

Fakulta humanitních studií University Karlovy v Praze

katedra sociální a kulturní ekologie, 2015

Úvod

Program „Člověk a biosféra“ (Man and the Biosphere Programme, MaB) UNESCO a zvláště jeho hlavní nosná část, biosférické rezervace (biosphere reserves, BR) jsou ve světě i v České republice vedle Místních Agend 21 jednou z hlavních koncepčních i praktických platform (trvale) udržitelného rozvoje. Je proto až nápadné, že se mu na oboru sociální a kulturní ekologie dosud nikdo nevěnoval, není to však náhodné. Je totiž třeba prostudovat relativně velké množství odborných historických i koncepčních podkladů a i práce v terénu je náročná. **Andrea Chudobová**, autorka posuzované práce, proto zasluží pochvalu již za jistou obětavost při volbě tématu.

1. Obsahová stránka

Práce má logické, podrobné a přesné členění, jež přirozeně postupuje od obecnějšího (OSN) k jednotlivému (CHKO Jizerské hory), od udržitelného rozvoje ke specifickým občanské společnosti u nás. Již v anotaci (správněji abstraktu) a hlavně v kondenzovaném a přitom čtivém Úvodu dostává čtenář nejstručnější ucelenou informaci o záměru a řešení práce. Zdánlivě nadbytečnou miniinformaci o OSN a UNESCO potřebuje autorka nejen k odrazu pro další text, ale i proto, že skutečné vědomosti o obou organizacích jsou bohužel v běžné populaci velmi plytké. Skutečným přínosem je velmi pěkné shrnutí programu MaB, a to nejen jeho historie a zásadních dokumentů (Sevillská strategie, Madridský akční plán), ale i současné situace a trendů jak celkově, tak u nás. Andrea zde nedostala pouze předloženou příležitost díky funkci svého vedoucího v Českém národním komitétu MaB, ale do své diplomové práce i nemálo investovala nejen ve vlastním výzkumu a nezbytném vytrvalém dojíždění do zájmové oblasti, ale i v předvýzkumu a došetřování dat, když se zúčastnila výjezdního zasedání ČNK a konference EuroParku v Děčíně a vyzpovídala tam i in situ další respondenty, a to jak experty, tak později zástupce zkoumaných organizací.

Výklad udržitelného rozvoje, občanské společnosti, nestátních neziskových organizací, jenž je obsahem následujících kapitol, může být samozřejmě proveden velmi rozmanitě jak rozsahem, tak obsahem a tudíž i kritizován z nejrůznějších pozic. Zásadní je, že autorka na nutně malé ploše přistoupila k porovnání jednotlivých klasifikací a typologií kriticky a vybrala si to, co se jí pro účely práce, resp. její empirické části, nejlépe hodilo. Důkazem je, že dokázala využít nejen výuku na domovské katedře, ale i přístupy dalších kateder a oborů fakulty, přičemž zcela nestranně buď použila jako zdroj přednášky svého vedoucího, nebo si „statečně“ zvolila jiný přístup, pro vlastní práci vhodnější.

Praktická část začíná stručným popisem cesty od výzkumného problému k výzkumným otázkám a zdůvodňuje výzkumnou strategii. Podrobněji se věnuje výběru vzorku, protože tam již autorka v terénu naráží na první potíže a dobře zdůvodňuje, jak se s nimi vyrovnala (změna vzorku). K analýze dat použila otevřené kódování (popisné a interpretativní, dále strukturní kódy).

Popis zkoumaných organizací je, jak mohu částečně posoudit i z vlastní znalosti, stručný a výstižný. Andrea rozhodně nikdy nejde „nad data“ ani v představení a interpretaci výsledků výzkumu, a to ani tehdy, kdy by mohla svůj výsledek „vylepšit“. Přesto jsou pro čtenáře, který rozumí občanskému sektoru a udržitelného rozvoje, některé názory empiricky podloženým potvrzením jeho vlastní zkušenosti, jiné mohou být i nové (převládající pocit nedosažitelnosti udržitelného rozvoje v konfrontaci se sympatickou maximou vlastní činnosti „když už něco vznikne, má to fungovat.“ [str. 66]). Popis výtěžku je vesměs přesvědčivě a ve vhodné míře zakotven výstižně volenými citacemi, vždy náležitě typograficky v textu zvýrazněnými; snad jen někde autorka podlehe kouzlu autenticity více (str. 72). Data a jejich interpretace jsou systematicky a logicky rozříděna do tří kapitol: 2.8 Zhodnocení neziskových organizací v Jizerských horách (ne zcela jednoznačný název), 2.9 Názory zástupců neziskových organizací na program UNESCO Člověk a biosféra a 2.10 Zhodnocení jednotlivých neziskových organizací ve vztahu k biosférické rezervaci.

Střízlivá a kritická Diskuze dělí zkoumané NNO na tři kategorie podle zaměření (sociálně orientované, environmentální výchova, ekologické) a celkem očekávatelně u nich odhaluje v tomto pořadí stoupající míru informací o programu MaB i ochotu se na fungování budoucí BR podílet, stejně jako určité mírné obavy (přístup do přírody). Zde nacházíme i diskutabilní pasáže na hranici korektnosti čistě vědeckého výzkumu a investigativní akce: „v důsledku mého ujišťování, ... dvě ze tří sociálně zaměřených neziskových organizací řekly...“ (str. 81); autorka, jak dokládá i struktura polostrukturovaného rozhovoru, však vždy nechává nejprve promlouvat své respondenty a teprve poté, aby při jejich vstupní neinformovanosti mohla získat jejich názor, vede rozhovor jako dialog svých věcných informačních podkladů a respondentových názorů.

Závěr je střízlivý již tím, že Chudobová velmi správně poznamenává, že vstřícnost vůči BR se dá očekávat, protože všechny zkoumané organizace mají v „popisu práce“ činnost ve veřejném zájmu; přesto správně identifikuje jak dílčí obavy, tak nabídky a potenciál NNO pro budoucí BR.

2. Práce s literaturou

Chudobová musela nastudovat jednak historické prameny, dále stylisticky i obsahově ne zcela jednoduchou „směs“ politické právníčtiny a přírodovědy v podobě klíčových dokumentů programu MaB a konečně specifické podklady z českého prostředí (velmi dobře zhodnotila např. v podstatě interní, tajný podklad pro propojení NP Krkonoše a CHKO Jizerské hory Zdeňka Patzelta v jednu BR). S literaturou pracuje kvalifikovaně, cituje, interpretuje i odkazuje hojně, přesně a správně. Za pozornost stojí účelné vytěžení méně obvyklých zdrojů, jako jsou přednášky a ústní konzultace, které také pečlivě náležitě zdrojuje a cituje. Snad jen množství cizojazyčných zdrojů není příliš velké (vesměs internetové zdroje).

3. Formální stránka

Práce má i při zmíněném úsporném slohu rozsah 123 normostrany vlastního textu, český i anglický abstrakt (anotaci...). Je po všech stránkách velmi pečlivě zpracovaná: 9 příloh, nechybí samozřejmě struktura rozhovoru, přepisy rozhovorů, promyšlený projekt, v němž je zároveň možné ověřit, zda práce naplnila stanovené zadání, ale třeba i znaky obou území a MaBu. Pohodlí čtenáře slouží seznam vyobrazení a tabulek, s jejichž zpracováním i funkčním

zařazením do textu si dala Andrea zjevně čas na rozmyšlení i práci. I typograficky je práce velmi pěkně zpracovaná.

V současné jazykové bídě absolventských prací oceňuji jasný a jednoduchý jazyk a styl práce. Autorka rozhodně neplýtvá slovy a netvoří komplikovaná souvětí plná souvislostí, zaměřuje se vždy na hlavní myšlenku, práce se proto dobře čte.

Není třeba citovat několik sporných případů interpunkce, práce je mluvnicky korektní a občasně chyby patří spíše do kategorie překlepů („bylo patrná nejistota“ [str. 81], „který považují jako dobrou značkou“ [str. 82]) než pravopisných nebo gramatických lapsů.

4. Celkové hodnocení

Práce je především velmi pečlivě promyšlena, průběžně konzultována a opřena o detailní studium jasně vymezených teoretických i programových materiálů. Kdybych měl hodnotit nejen výsledek, ale i proces, musím uvést, že autorka poctivě a tvořivě zohledňovala všechny konzultace, k nimž si vždy připravila i jasně formulované problémy k řešení, ale obešla i další okruh konzultantů, kteří ji dovedli objasnit podrobnosti jak v metodice (např. Novotná), tak ve věcné materii (Jelínková). Osvojené informace a dovednosti však nevyužívala ve vlastní výzkumné práci mechanicky, ale dokázala je obohatit vlastním konceptuálním přínosem (Pestoff) i citlivou interpretací získaných dat. Proporce teoretické a empirické části i jejich propojení je proto organické. Není vinou autorky, že výsledky nejsou zvláště bohaté nebo objevné, protože nalezených zkoumaných organizací není mnoho a mnohým respondentům musela Chudobová některé základní pojmy (ohledně konceptu MaB) teprve vysvětlit – to byl již problém zadání, o němž věděla díky pozornému předvýzkumu předem. Prozkoumala prostě relevantními postupy realitu, jaká je, jasně a průkazně zodpověděla své dvě účelně položené výzkumné otázky a získané poznatky proto budou velmi užitečné pro bezprostředně navazující praxi v ustavení i provozu rozšířené biosférické rezervace, podaří-li se ji v nové podobě založit.

Vzhledem k nesporným kladům, empirické průkaznosti textu, k dosaženým výsledkům v Závěru práce i k praktickému přínosu **doporučuji diplomovou práci k obhajobě a navrhuji hodnocení „výborně“**, v přesnějším vyjádření **17 bodů**.

Praha 8. září 2015

PhDr. Ivan Rynda